

Рецензия

за защита на дисертационен труд с тема:

„ОПТИМИЗЪМ И ПЕСИМИЗЪМ В ОГЛЕДАЛОТО НА УДОВЛЕТВОРЕНОСТТА ОТ ЖИВОТА“

Докторант: Анелия Добринова Димитров

Научни ръководители:

проф. д. пс. н. Павел Александров

проф. д. пс. н. Людмил Георгиев

Катедра "Обща, експериментална, развитийна и здравна психология"

Актуалност на дисертационната разработка

Предложената за рецензия дисертационна разработка попада в полето на философското познание и психологичното търсене на еволюционното развитие на човека. Темата за щастието и дуалността на оптимизма и песимизма са едновременно близки до всеки индивид и същевременно далечни и непостижими.

Стремежът на човекът да е щастлив е сравним само с неговото желание и жажда за живот. Това са тези на пръв поглед естествени процеси, които си остават загадка и до днес вероятно поради трудното им дефиниране от една страна, а и строго субективното им преживяване носещо белега на личностовата уникалност.

Анелия Димитрова и нейните научни ръководители са повдигнали тривиалната завеса на общоприетото разбиране за тези сложни феномени, и са го поставили на солидни научни основи, експериментална проверка и анализ.

В теоретичен план е разгледана необходимостта съвременната психология да обърне изследователския си фокус в търсенето, проучването и дефинирането на протективните личностни ресурси свързани с оптимизма, създаване и укрепване на самоуважението, преработката на опита, издръжливостта и личностното израстване, както и очертаване на пътищата за постигане на оптимално психично здраве и преживяване на субективно и психично благополучие и щастие.

Умело фокусът в настоящата разработка е поставен върху взаимозависимостите и интерактивното влияние на измеренията на оптимизма, песимизма като очаквания за бъдещето, както и протективните личностни ресурси върху преживяването на оптимално психично благополучие и удовлетвореност от живота. Систематизирани са основни психологични теории, насочени към изучаването на психичното здраве като мултидименсионален конструкт, който обхваща не само негативните страни на човешкото съществуване, а и позитивното психично функциониране и благополучието. Тези модели се стремят да изместят традиционния фокус на психологическата наука за изследване и изучаване от дефицита и негативното към позитивното в човешките преживявания. Дисертационната разработка напълно отговаря на академичният стандарт-състои се от увод, шест глави, заключение, използвана литература и приложения. Първите четири глави включват подробен обзор на теоретичните и емпирични проучвания в научната психологична литература върху различните дефинитивни подходи, концептуализацията и разграничаването от други близки понятия на основните конструкти - оптимизма и песимизма. В литературния обзор се разглеждат значимите теми за измерването на конструктите оптимизъм и песимизъм, като се прави преглед на различните методики създадени и използвани като инструменти през годините от миналия век до настоящия момент.

Добро впечатление прави внимателното представяне на значимите разработки от водещите изследователи в направлението:

Експериментите на М. Селигман, свързани с откритието на явлението заучена безпомощност. Описани са и обяснителните подходи към този феномен, както и влиянието на заучената безпомощност и взаимовръзката и с депресията и нейния ход на развитие, а също и начините за справянето с нея. Описани са основните концептуални подходи в дефинирането на благополучието и са проследени основните моменти в концептуализирането на благополучието от двете изследователските традиции, формиращи основните парадигми в разбирането на благополучието, а именно хедонистичната и евдемоничната.

Подробно е представена една от централните концепции в новата психология, залягаща в обяснителните подходи на преживяването на благополучието, а именно, създадената от Михай Чиксентмихай през 70-те години на миналия век, концепция за „потока“ (Flow)

Прецизно е разгледана темата за щастието и необходимо условие, да бъдат проучени пътищата, чрез които щастието може да бъде достигнато. Интерпретирано е неговото влияние в различни функционални области на човешкото съществуване и да са посочени и дефинирани неговите детерминанти, както и свързаните с това резултати.

Теоретичния обзор подкрепя целта на настоящото изследване да се установи наличието на връзка и степента на взаимодействие между оптимизъм, песимизъм и тяхното взаимодействие с удовлетвореността от живота и преживяването на благополучие и да се потърсят проследят връзките между възможностите на личностните характеристики.

Това проличава в основната хипотеза се основава на теоретичната рамка, според която се установяват различни форми на взаимодействие

между изследваните конструкти на база на техните разнообразни форми на проявление.

В емпиричното изследване ясно са постулирани изследователските задачи, хипотезите и методологията и психологичния инструментариум.

Изследването цели да се анализира влиянието на личностните характеристики и нагласите песимизъм и оптимизъм върху удовлетвореността от живота и благополучието. За реализиране на целта и задачите на емпиричното изследване методологията включва извършването на анализ на литературата по разглеждания проблем и изграждането на теоретичен интегративен модел на изследването, адаптация на батерията от въпросници за българския социо-културен контекст и извличане на изводи от проведените статистически анализи на данните.

Поставените в изследването цели и задачи, както и характерът на предполагаемите зависимости между изследваните конструкти, определят средствата, използвани при обработката на получените резултати.

Резултатите от реализираното емпирично проучване обогатяват наличните изследователски постижения, разкривайки допълнителни корелации между оптимистичните и песимистичните нагласи, удовлетвореността от живота и преживяването на щастие и благополучие в български социокултурен контекст.

Изследването е проведено екзактно, резултатите са ясно представени и са изведени приноси от практико-приложен характер.

Представен е модел за взаимовръзките между нагласите към оптимизъм, песимизъм и общото удовлетворение от живота, преживяно благополучие и щастие, като голяма част от взаимовръзките, включени в модела, показаха статистически значими стойности. Тези модели на

взаимодействие осигуряват нов поглед върху изследваните феномени и потенциални възможности за прецизиране на психологическите интервенции.

В заключение, всичко това ми дава основание да предложа на Уважаемите членове на Научното жури да приемат дисертационното изследване Анелия Димитрова с тема „ОПТИМИЗЪМ И ПЕСИМИЗЪМ В ОГЛЕДАЛОТО НА УДОВЛЕТВОРЕНОСТТА ОТ ЖИВОТА“ за завършен дисертационен труд и да присъдят на Анелия Добринова Димитрова ОНС „доктор“ по направление 3.2 Психология

Варна 22.04.2022г.

Доц. д-р Красимир Иванов